

Manifestas dėl
suaugusiųjų mokymosi
21 šimtmetyje

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

Mokymosi galia ir džiaugsmas

Šiuo manifestu Europos suaugusiųjų švietimo asociacija (EAEA) kviečia kurti Besimokančią Europą – Europą, kuri yra pasirengusi drąsiai pasitikti ateitį, suteikdama savo gyventojams reikiamas žinias ir išugdydama būtinus įgūdžius ir kompetencijas. Mes siūlome visai Europai sutelkti pastangas, kad būtų žengtas žingsnis pirmyn, kad būtų sukurta žinių visuomenė, sugebanti spręsti šių dienų, iššūkius. Tam būtinos tvarios investicijos į suaugusiųjų švietimą Europos, atskirų valstybių, regioniniame ir vietos lygmenyse. Tai ateityje atsipirks daugeliu požiūrių: didesniu konkurencingumu, išaugusia gerove, geresne gyventojų sveikata, sparčia ūkio plėtra ir kt.

Suaugusiųjų švietimas yra žmogaus teisė ir visuotinė gėrybė, jis gali padėti žmonėms pakeisti gyvenimą, iš esmės pertvarkyti visuomenę. Šiuo metu Europos suaugusiųjų švietimo strategija grindžiama Europos suaugusiųjų švietimo darbotvarke, kurią valstybių narių lygmenyje įgyvendina nacionaliniai koordinatoriai. EAEA nuomone dėmesys Darbotvarkei turi būti padidintas, kartu imantis papildomų iniciatyvų suaugusiųjų švietimui plėtoti. Manifeste glaustai

aprašysime, kiek daug suaugusiųjų švietimas gali prisidėti prie Europos politikos įgyvendinimo. Tačiau, kad tai būtų pasiekta, būtinos rimtos investicijos į suaugusiųjų švietimo organizacijas ir dalyvius.

Daugelis valdžios atstovų, verslininkų ir gyventojų nėra informuoti, kiek daug suaugusiųjų švietimas gali padėti įveikti išskylančius socialinius, ekonominius ir asmeninius iššūkius. Todėl EAEA siūlo paskelbti Europos suaugusiųjų švietimo metus, kurie būtų skirti Europos gyventojams supažindinti su suaugusiųjų švietimu. Metų tema būtų „Mokymosi galia ir džiaugsmas“. Iš vienos pusės, mes norime pabrėžti suaugusiųjų švietimo galimybes sąlygoti pokyčius, ir, iš kitos pusės, pademonstruoti teigiamą mokymosi patirtį. Daugeliui žmonių nepasitikėjimą mokymusi sukelia blogi prisiminimai iš mokyklos laikų, kitiems atrodo, kad mokymasis tai dar viena prievolė, kurią reikia iškęsti, siekiant sėkmės gyvenime. EAEA nori pabrėžti teigiamą mokymosi pusę, nes žinome, kad tai yra geriausias būdas pasiekti tuos, kurie yra labiausiai atitolę nuo mokymosi.

Iššūkiai ir atsakymai

Suaugusiųjų švietimas yra pagrindinė priemonė kai kuriems dabar Europai išskylantiems iššūkiams spręsti. Europa susiduria su augančia nelygybe, ir tai liečia ne tik žmones, bet taip pat atskirus Europos regionus ir valstybes. Tai, kad vis daugiau ir daugiau Europos piliečių balsuoja už ksenofobines ir antieuropietiškas partijas, liudija apie silpnėjantį tikėjimą europietiškomis vertybėmis, o atskiros jaunuolių grupelės savo radikalumą ima demonstruoti vykdydamos teroro aktus. Dauge lyje regionų ir valstybių bedarbystės lygis (ypač jaunimo) yra labai aukštas. Augantis IKT technologijų (skaitmeninimo) panaudojimas dar paaštrina situaciją, reikalaujantis iš dirbančiųjų, piliečių ir vartotojų įgyti naujų įgūdžių ir kompetencijų. Migracija ir demografiniai pokyčiai sąlygoja gyventojų sudėties kaitą Europoje – žmonės gyvena ilgiau ir todėl nori ilgiau išlikti aktyvūs ir sveiki, mums taip pat reikia daugiau migrantų, kurių skaičius būtų subtiliai suderintas su bedarbystės lygiu ir augančia ksenofobija. Pastaruoju metu Europa susidūrė su pabėgėlių antplūdžiu, išskėlusiu Europos valstybėms didžiulius iššūkius. Viena dalis Europos piliečių pritarė inicia-

tyvoms priimti pabėgėlius, o kita dalis juos pasitiko su užgauliojimais ir neapykanta.

Klimato kaita ir kiti aplinkosaugos iššūkiai ir toliau kelia grėsmę Europos (ir ne tik) ateičiai ir reikalauja labiau subalansuotos ekonomikos, visuomenės ir gyvenamosios. Suaugusiųjų švietimas pajėgus padėti išspręsti daugelį iš paminėtų problemų. Jis gali padėti asmeniui, o taip pat palankiai veikti visuomenę ir ekonomiką.

Ar mes norime pažangios, geriau užtikrinančios lygybę, darnios, aktyvių ir demokratijos nuostatas išpažįstančių piliečių kuriamos Europos, kurioje gyventojai, pradedant vaikais ir baigiant senoliais, yra įgiję žinias ir gebėjimus, reikalingus sveikai gyventi, produktyviai dirbti ir dalyvauti kultūrinėje bei pilietinėje veikloje?

Šiame leidinyje EAEA pateiks argumentus, studijas, pavyzdžius ir mokymosi dalyvių istorijas, kurie paaštrins mūsų požiūrį.

Aktyvus pilietiškumas, demokratija ir piliečių aktyvumas

EAEA ir jos nariai remia tvirtą įsipareigojimą Europai ir jos vertybėms. Mes tikime, kad tarpkultūriniai mainai ir bendradarbiavimas būtini Europai, kuriai būtų būdingi pagarba, piliečių aktyvumas ir sanglauda.

Daugelį suaugusiųjų švietimo organizacijų įkūrė judėjimai, kovojantys už atskirų gyventojų grupių (darbininkų, moterų, religinių organizacijų ir t.t.) emancipaciją, ir dar ir dabar suaugusiųjų švietimas teikia žinias ir praktinę patirtį kaip plėtoti demokratiją ir ugdyti pilietiškumą. Be to, suaugusiųjų švietimas gali

sustiprinti ir atnaujinti pilietinę visuomenę.

Augantis radikalizmas Europoje rodo, kad reikia stiprinti visuomenės demokratines nuostatas, toleranciją ir pagarbą kitiems. Siekiant to svarbų vaidmenį gali suvaidinti tarpkultūrinis ir tarpreliginis dialogas.

Suaugusiųjų švietimas, atnešdamas daugiau demokratijos, gali padidinti piliečių aktyvumą nacionaliniame ir regioniniame lygmenyse, sudaryti sąlygas skaidrumui ir gyvybingos pilietinės visuomenės sukūrimui, taip pat padėti ugdyti kritinį

mąstymą ir prisidėti prie piliečių vaidmens didinimo.

PIAAC¹ tyrimas patikimai pademonstravo, kad yra aiški koreliacija tarp asmens turimų pagrindinių įgūdžių (basic skills) lygio ir to asmens pilietinės brandos: kuo žemesnis pagrindinių įgūdžių lygis, tuo mažesnis pasitikėjimas valdžios institucijomis ir tuo mažesnis tikėjimas, kad jis (asmuo) pats turi galią daryti poveikį valdžiai. Taip pat nustatyta, kad suaugusiųjų švietime dalyvaujantys žmonės savanoriauja dažniau.

1 www.oecd.org/site/piaac/surveyofadultskills.htm

Geroji patirtis

Pirmasis Rumunijoje įgyvendintas pilietiškumo projektas buvo skirtas mažoms bendruomenėms, visų pirma orientuojantis į kaimo vietas. Projekte mokoma aktyvaus pilietiškumo, kuris pasireiškia žmonių gebėjimu nuspręsti, kas jų bendruomenei yra svarbiausia, o taip pat metodu, kaip priimti sprendimus, kuriuos jie patys gali įgyvendinti. Jie kartu nustato bendruomenei svarbias problemas, suderina, kuriuos uždavinius spręs pirmiausia, ir parengia veiksmų planus. Šis projektas neapsiribojo veiksmų planų įgyvendinimu. Jį vykdamas mąstysena, kad sprendimų priėmėjai yra valdžios institucijos, buvo pakeista supratimu, kad šios institucijos yra partneriai siekiant pažangos. Klausimas formuluojamas taip: „Ką reikia padaryti ir ką mes patys galime padaryti savo ir bendruomenės labui.“

Geroji patirtis

Švedijos musulmonų švietimo asociacija (Ibn Rushd) vykdė projektą „Islamo taikos kultūros propagavimas“ (The promotion of Islamic Peace Culture). Visoje šalyje jauni musulmonai veikė kaip taikos agentai. Jie buvo išmokyti, kaip propaguoti taikos idėjas, kovos su smurtu ir prievarta būdus bei žmogaus teisių užtikrinimo klausimus. Projekto ilgalaikis tikslas, iš vienos pusės, yra kovoti su islamofobija – europiečių baime ir priešišku islamui, ir, iš kitos pusės, vakarų fobija – musulmonų baimė ir priešiškus vakarams. Taip buvo padėti judėjimo „Švedijos musulmonai už taiką ir teisingumą“ (Swedish Muslims for Peace and Justice) pamatai.

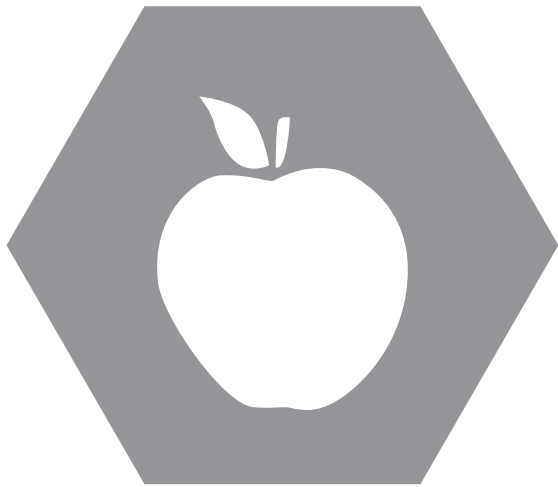
Ką rodo tyrimai

Turint omenyje socialinę sanglaudą, suaugusiųjų švietimo indėlis yra didesnis pasitikėjimas, išaugęs pilietinis bendradarbiavimas ir sumažėjęs smurtinių nusikaltimų lygis. Be to, asmens dalyvavimas švietime yra susijęs su jo dalyvavimu visuomeniniame gyvenime, kadangi „kuo labiau studentai yra įsitraukę į mokymąsi, tuo mieliau, vidutiniškai, jie yra teigiamai nusiteikę dalyvauti visuomeniniame gyvenime“ (20 psl.). Dar daugiau, suaugusiųjų švietimas didina rasinę toleranciją ir nuostatą dalyvauti rinkimuose. Prestonas (2004) analizavo suaugusiųjų švietimo poveikį dalyvių pilietiniam elgesiui ir vertybių, ypatingą dėmesį skiriant tolerancijai, formavimui. Jis nustatė, kad mokymasis turi teigiamos įtakos ir formaliam, ir neformaliai piliečių aktyvumui. Pastebėta, kad išaugęs neformalus piliečių aktyvumas padėjo sukurti, palaikyti, išardyti, pertvarkyti ir patobulinti socialinius tinklus.

Taip pat nustatyta, kad mokymasis gali turėti įtakos vertybėms. Respondentai, pavyzdžiui, nurodė, kad pakito tolerancijos, supratimo ir pagarbos suvokimas. Pilietinį ir socialinį dalyvavimą, kaip mokymosi rezultata, tyrė OECD (2007).

Daugiau sužinoti galima adresu:

www.eaea.org/media/policy-advocacy/piaac/piaac-analysis_wakeup-call-for-europe.pdf

Gyvenimo įgūdžiai

Suaugusiųjų švietimas gali suteikti žmonėms nemažai mokymosi patirčių ir įgūdžių, kurie yra naudingi gyvenime: nuo pagrindinių įgūdžių iki kalbų mokymosi; nuo kursų, kaip tinkamai praleisti laisvalaikį, iki profesinio mokymo; nuo mokymosi šeimoje iki sveikos gyvensenos. Suaugusiųjų švietimas įvairiais būdais gali

padėti žmonėms bet kuriame gyvenimo tarpsnyje.

Tačiau ne vien mokymosi rezultatai yra svarbūs žmonėms. Tyrimai rodo, kad jau pats neformalus mokymasis gali būti naudingas žmonėms.

Suaugusiųjų švietimas suteikia naujas galimybes ir gali iš esmės pakeisti

gyvenimus. Jis gali pasiūlyti naujas darbo galimybes, sudaryti sąlygas formaliam mokymuisi, padėti anksti metusiems mokslą sugrįžti į švietimo sistemą, padėti tėvams tinkamai atlikti savo pareigas, paskatinti žmones realizuoti savo artistinius ir kultūrinius potraukius ir padėti pasirinkti sveikesnį gyvenimo būdą.

Ką rodo tyrimai

Duomenys rodo, kad liberalus suaugusiųjų švietimas atneša jo dalyviams visapusiškos naudos. Jie jaučiasi sveikesni ir dažniausiai pasirenka sveikesnį gyvenimo būdą, sukuria naujus socialinius tinklus ir pagerina savo gyvenimo kokybę. Dar daugiau, liberalaus suaugusiųjų švietimo dalyviai yra labiau motyvuoti mokytis toliau, mokymąsi visą gyvenimą laikydami priemone, leidžiančia nuosekliai gerinti savo gyvenimą. Tokią naudą nurodė kursų dalyviai, nepriklausomai nuo kursų turinio, kuris kito nuo kalbų ir meno iki sporto ir pilietinio švietimo. [...] Mokymosi naudą labiausiai patiria asmenys, turintys žemą išsilavinimą [ISCED 1: 32% ir ISCED 2: 20%].

Daugiau sužinoti galima adresu: www.bell-project.eu

Good practice

Mel, gyvenanti Jungtinėje Karalystėje, jau trylika metų buvo sirgusi agorafobija, kai 2007 m. rugsėjo mėn. sukaupė drąsą ir užsirašė į raštingumo kursus Hull miesto suaugusiųjų švietimo centre. Nors nervinė įtampa buvo labai didelė, ji pradėjo lankyti kursus ir greitai pastebėjo, kad kiekvieną savaitę darosi vis lengviau. Kursai jai patiko, ir ji įvykdė pradedančiųjų 3 lygmens, o taip pat raštingumo 1 ir 2 lygmenų reikalavimus. Greitai ji įgyvendino ir kitą savo norą – pasiekė mokėjimo skaičiuoti 1 lygmenį.

Mel norėjo padėti kitiems. Ji baigė savanorystės kursus ir pradėjo dirbti savanore kursuose, skirtuose turintiems mokymosi problemų arba neįgaliems suaugusiems. Norėdama tapti mokytojų pagalbininke, Mel įgijo NVQ 1 lygio pagalbos mokiniui kompetenciją ir pradėjo ruošti mokymuisi pagal programą, rengiančią mokytojo darbui mokymosi visą gyvenimą sektoriuje. Šią programą Mel ruošiasi greitai baigti. Įgijusi pasitikėjimą savimi, Mel dabar gyvena kartu su savo šeima pilnavertį gyvenimą, numetė 9 stonus (38 kg) svorio ir dirba savanore labdaros parduotuvėje (Dove House Charity Shop).

- Dabar niekas manęs nesustabdys. Pradėjusi nuo nieko, sukūriau naują gyvenimą, ir visa tai todėl, kad vėl pradėjau mokytis, - sako Mel šypsodamasi.

Daugiau adresu: www.alw.org.uk/winners-stories/winner-story/2011/melanie-turner

Socialinė sanglauda, teisingumas ir lygybė

Išsilavinimo lygis yra labai svarbus žmonių gyvenime. Nuo jo priklauso ne tik kokio lygio darbus galės gauti žmonės, bet netgi jų tikėtina gyvenimo trukmė. Teigiamą išsilavinimo poveikį dar labiau sustiprina tai, kad kuo aukštesnį išsilavinimą turi žmonės, tuo labiau jie yra linkę mokytis toliau.

Suaugusiųjų švietimas gali kompensuoti anksčiau patirtas išsilavi-

nimo spragas, taip sudarydamas sąlygas socialiniam judumui. Suaugusiųjų švietimas, pradedant pagrindinių įgūdžių (basic skills) ugdymu ir baigiant antros galimybės mokyklomis (second chance schools) bei kalbų mokymo kursais migrantams, sudaro daug galimybių individams pagerinti gyvenimą, platesniu mastu siekti lygybės visuomenėje, kurti teisingesnes visuomenes ir spartinti ekonomikos augimą.

Norint pasiekti didesnę visuomenės socialinę integraciją, bendradarbiavimas su mokymesi nedalyvaujančiomis grupėmis yra būtinas. Tinkamai parinkus bendradarbiavimo metodiką, gyventojai galės aktyviau dalyvauti visuomenės politiniame, ūkiniame ir kultūriniame gyvenime.

Geroji patirtis

Suaugusiųjų mokykloje La Verneda – Sant Marti pirmą kartą ateinančių į mokyklą žmonių sutikimas laikomas svarbia užduotimi, kurią būtina atlikti individualiai. Laiko yra skiriama kiekvienam asmeniui, atėjusiam į mokyklą. Priimant, registruojant ir paskiriant į grupes pagrindinis vaidmuo tenka ankstesniųjų metų dalyviams, kadangi jie turi patirtį, ką reiškia ateiti pirmą kartą. Nutarimas, kuris pasirengimo lygis priskirtinas naujam dalyviui, grindžiamas dialogu ir bendru sutarimu. Laikomasi nuostatos, kad kiekvienas asmuo supranta, kokiame procese jis dalyvauja, ir yra paskiriamas į grupę ir lygį, kur mokysis sparčiausiai. Personalas ir savanoriai atidžiai stebi, kad sutikimo metu atėjęs asmuo nesijaustų esąs tikrinamas.

Geroji patirtis

Švedijoje „Mokytis motyvuojantys liaudies aukštieji kursai“ (Study motivating folk high courses), skirti darbo ieškančiam jaunimui paskatinti toliau mokytis, pasiekė labai gerus rezultatus. Baigę kursus, maždaug 40% dalyvių arba mokėsi toliau arba įsidarbino, o daugiau kaip du trečdaliai buvo motyvuoti mokytis toliau ir tikėjo, kad švietimas yra kelias į darbą. Specialūs Liaudies aukštųjų mokyklų (Folk high schools) kursai migrantams padeda jiems įsitvirtinti Švedijos visuomenėje, ir studijų rateliai (study circles) pabėgėliams, kurie prašosi prieglobsčio, organizuojami visoje Švedijoje. Šios specialios pastangos buvo sėkmingos, kadangi jos yra pagrįstos jau turimomis kompetencijomis ir suaugusiųjų mokymosi nacionalinėje struktūroje jau dabar esančiomis organizacijomis, kurioms yra skiriamas reguliarus valstybės finansavimas. Tai tvarus suaugusiųjų mokymosi modelis, kuris yra pakankamai lankstus, kad būtų pajėgus spręsti naujus visuomenės poreikius ir iššūkius.

Užimtumas ir skaitmeninimas

Teigiamos sąsajos tarp mokymosi ir užimtumo nekelia abejonių. Nusiteikę mokytis darbininkai ir tarnautojai reikalingi diegiant naujoves, didinant produktyvumą, konkurencingumą ir verslumą. Mokymasis darbo vietoje yra pagrindinis suaugusiųjų dalyvavimo mokymesi visą gyvenimą veiksnys. Taip pat labai svarbus yra visų pagrindinių socialinių dalininkų (~~stakeholders~~), ypač socialinių partnerių, bendradarbiavimas. Nors EAEA ~~pilnai~~ pripažįsta kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo svarbą, norėtume pabrėžti, kad bet koks mokymasis naudingas užimtumui.

EAEA remia mokymąsi, kuris orientuotas į pagrindinių ir perkeliamųjų gebėjimų ugdymą, nes yra pavojus, kad grynai techniškai orientuotas mokymas gali suteikti įgūdžių paketą, kuris greitai pasens. ~~Tuo~~

~~tarp~~ techninį rengimą papildžius mokymosi mokyti, inovatyvumo, verslumo ir kt. bendrųjų gebėjimų ugdymu, galima pasiekti, kad besimokantieji, pasinaudoję savišvietos, neformaliojo ir formaliojo mokymosi teikiamomis galimybėmis, ateityje patys pajėgs pasirūpinti savo kvalifikacijos atitikimu laikmečio reikalavimams.

Prognozės aiškiai parodo, kad ateityje Europai reikės vis daugiau aukštą išsilavinimą turinčių ir vis mažiau žemos kvalifikacijos darbuotojų. Geriausias pavyzdys yra skaitmeninio plėtra. Mes esame ant milžiniškų pokyčių slenksčio – nuo e-vyriausybės iki internetinės prekybos, automatizacijos ir visų kitų naujovių, kurias atneš internetas. Tai reiškia, kad mes turime užpildyti skaitmeninio raštingumo spragą ir įsitikinti, kad kiekvienas moka naudotis

kompiuteriais, planšetiniais kompiuteriais, išmaniaisiais telefonais, ~~e~~ ~~taip pat~~ kitais giminingais įrenginiais. ~~Taip pat manome, kad~~ daugelis darbų išnyks ir atsiras nauji. Europai reikės išsilavinusių darbininkų, kurie galėtų greitai prisitaikyti prie ~~minėtų~~ pokyčių, o mokymasis yra šio gebėjimo pagrindas. Daugelis valstybinių paslaugų ir pilietinio dalyvavimo priemonių jau yra teikiamos internetu. Skaitmeniniai įgūdžiai garantuoja skaitmeninę integraciją.

Dar daugiau, paslaugų sektorius taip pat patirs radikalius pokyčius, dėl kurių ~~taip pat~~ sumažės tiesioginių žmonių kontaktų. Tas pats galioja ir e-mokymuisi, kuris siūlo daug paslaugų. ~~Tačiau~~ sumažina mokymosi socialinį poveikį, kuris yra svarbus daugeliui besimokančiųjų. Suaugusiųjų švietimas gali pasiūlyti erdves susitikimams, be kurių neįsivaizduojama gerovė, psichinė sveikata, solidarumas ir socialinė sanglauda, kurios taip reikia Europai.

Ką rodo tyrimai

Bell'o studija rodo, kad dalyvavimas liberaliajame suaugusiųjų švietime atneša dalyviams daugeriopą naudą. Yra pastebima, kad teigiamas mokymosi pasekmes pajunta artimoji dalyvio aplinka – šeima, darbovietė, kiti socialiniai tinklai, o tai reiškia, kad liberalusis suaugusiųjų švietimas naudingas ir visuomenei. Iš 8646 respondentų 70-87% nurodė išaugusius motyvaciją mokytis, socialinį bendravimą, bendrą gerovę ir pasitenkinimą gyvenimu. Mažiausią poveikį mokymasis turėjo karjerai darbe ir pilietiniam aktyvumui, bet ir šiais atvejais teigiamą poveikį įvardino 31-42% apklaustųjų.

Daugiau adresu: www.bell-project.eu/cms/wp-content/uploads/2014/06/Bell-Survey-results.pdf, 122 psl.

Migracija ir demografiniai pokyčiai

Suaugusiųjų švietimas gali suvaidinti svarbų vaidmenį sprendžiant dabartinę pabėgėlių situaciją Europoje. Vykdamas pilietinį švietimą ir tarpkultūrinį mokymąsi suformuota vietos gyventojų aktyvaus pilietiškumo ir svetingumo mąstysena gali padėti valstybėse narėse sukurti migrantų integracijai palankią kultūrą. Kalbų ir pagrindinių gebėjimų mokymas, teikiamas migrantams iš trečiųjų ir kitų Europos šalių, sudaro jiems galimybes tapti aktyviais juos priklaudusių šalių piliečiais.

Socialinis dialogas tarp vietinių ir naujų valstybės narės piliečių gali

padėti migrantams suprasti juos priklaudusios valstybės kultūrą ir socialinius susitarimus, o vietiniams žmonėms suteikia galimybę išsiugdyti naujus įpročius ir paversti savo šalis į ateitį orientuotomis demokratinėmis valstybėmis. Tolesnėje perspektyvoje, kad išspręstų demografinių procesų sąlygotas problemas, Europai reikės šių ir dar daugiau migrantų. Vykstančių demografinių procesų neigiamą poveikį mažinantis aktyvus senėjimas bus galimas tik tuomet, jeigu bus sudarytos palankios sąlygos mokytis vyresnio amžiaus žmonėms. Tyrimai rodo, kad besimokantys senjorai yra akty-

vesni, daugiau savanoriauja, ilgiau dirba ir yra sveikesni. Todėl senjorų mokymasis yra vienas iš kelių demografiniai krizei spręsti.

Be to, kelių kartų mokymasis kartu, iš vienos pusės, sudaro galimybę ir vyresniems žmonėms, ir jaunimui mokytis vieniems iš kitų. Iš kitos pusės, bendros priemonės sustiprins kartų solidarumą ir skatins demokratinį dialogą, kuris būtinas krizės laikotarpiu.

Geroji patirtis

Fatima kartu su mama ir dviem broliais atvyko į Airiją 2013 m. lapkričio mėnesį. Tris mėnesius pagyvenusi Dubline, ji kartu su šeima persikraustė į Tullamore. Fatima yra iš Afganistano kilusi pabėgėlė. Ji per Iraną nuvyko į Siriją ir ten gyveno tris metus. Atvykus į Airiją, Teisingumo departamentas pasiūlė jai kalbos mokymosi kursus. Tie kursai jai pasirodė per daug izoliuoti, o ji norėjo integruotis į airių bendruomenę. Tada jai buvo pasiūlyta dalyvauti VTOS (Vocational Training Opportunities Scheme – Profesinio mokymo galimybių sistema) teikiamuose mokymuose, kur Fatimas neseniai baigė pirmųjų metų kursą. VTOS kursai yra dvejų metų kursai. Baigus pirmuosius metus, paprastai pasiekiami rezultatai, kurie įvertinami Junior Cert, o baigus antruosius išduodamas Baigimo pažymėjimas (Leaving Cert). Fatima jautė, kad šiais metais per vienerius metus ji gali įgyti dviejų dalykų Baigimo pažymėjimus, ir Tullamore tolesnio mokymo centras (Tullamore Further Education Centre) sudarė jai galimybes lankyti fizikos ir chemijos kursus. Fatima taip pat pasinaudojo Athlone IT (Athlone Institute of Technology) įranga, kad įgytų jos darbui reikalingą kompiuterinį raštingumą. Fatima yra labai ambicinga, puikiai moka anglų kalbą, jaučia, kad yra remiama, ir neabejoja savo sėkme ateityje.

Darna

Darna visose srityse tampa rimtu iššūkiu Europai – nuo aplinkai žalos nedarancio vartojimo ir transporto iki efektyvaus energijos naudojimo. Europos gyventojams, kad jie padėtų įveikti iškilusius iššūkius, iš vienos pusės, reikia daug informacijos, ir, iš kitos pusės, - erdvės naujovėms, kad galėtų keisti gyvenimo būdą, vykdyti atitinkamus projektus. Suaugusiųjų švietimas gali padėti paskleisti informaciją, pasiūlyti vietas diskusijoms, paskatinti kūrybiškumą. Suaugusiųjų švietimas yra svarbus

veiksnyss derinant tris darnios plėtros aspektus, - ekonominį, socialinį ir aplinkos, - ir gali padėti įgyvendinti JT „Darna vystymosi darbotvarkę iki 2030-ųjų metų“. Šviesti gyventojus tvarios plėtros klausimais poreikis yra tikrai didelis. Ypač geri rezultatai pasiekiami mokymąsi organizuojant neformaliai.

Suaugusiųjų švietimas gali daug prisidėti prie strategijos „Europa 2020“ ir Junckerio plano Europai įgyvendinimo. Suaugusiųjų švie-

timas gali didinti užimtumą ir ekonomikos augimą ir išplėsti skaitmeninę bendrąją rinką. Paremdamas darną, suaugusiųjų švietimas prisidėti prie energetikos sąjungos ir pažangios klimato kaitos politikos įgyvendinimo. Suaugusiųjų švietimas, sudarydamas galimybes Europos piliečiams įgyti laisvam judėjimui reikalingus įgūdžius ir kompetencijas, skleisdamas visoje Europoje pripažįstamas vertybes, propaguodamas pasitikėjimą ir pan., gali sustiprinti Europos bendrąją rinką.

Ką rodo tyrimai

Suaugusiųjų švietimui tenka esminis vaidmuo įgyvendinant darnios plėtros siekį. Eksperimentinis mokymo kursas [...] remiasi tradicine Šiaurės šalių pilietinio švietimo struktūra „folkeopplysing“ [...]. Į tikslines grupes, su kuriomis dirba studentai, įtraukiami suaugusieji – vietos piliečiai ir mokytojai. Projektų, kuriuos vykdydami studentai praves mokymo kursus, tematika tokia:

- ekologiški pastatai ir medžiagos;
- ekologiškas maistas;
- vietos valdžios, pilietinės visuomenės ir vietos privataus sektoriaus partnerysčių organizavimas, siekiant pagyvinti Darbotvarkės 21 rekomendacijas;
- aplinkosauginio sertifikavimo ir išteklių valdymo sistemos;
- etiškas, darnus, tausojantis vartojimas ir globali pilietybė.

Geroji patirtis

Austrijos ekologinio konsultavimo įstaigų sąjunga „Umweltberatung“ yra parengusi mokymo kursus, kuriuos baigus išduodamas Efektyvaus energijos vartotojo pažymėjimas (Energy efficiency driving license [EEDL]). EEDL yra naudojama energijos taupymo ir klimato kaitos idėjoms paskleisti namų ūkiuose, mažose ir vidutinėse įmonėse bei vietos bendruomenėse. Energijos taupymas kasdieninėje veikloje leidžia sumažinti buityje naudojamos energijos kaštus, kas ypatingai svarbu žmonėms ir namų ūkiams, kurių pajamos yra arti skurdo rizikos ribos. Todėl taupaus energijos vartojimo elgsenos įgūdžių išugdyimas padeda mažinti skurdą. Taupus energijos naudojimas darbo vietoje sumažina gamybos kaštus ir padidina įmonių konkurencingumą. Supratingas išteklių tvarkymas įmonėje gali paskatinti jos darbuotojus tvarios gyvensenos principus taikyti ir savo privačiame gyvenime.

Daugiau adresu:

www.umweltberatung.at/ueber-uns-international_and_energie-fuehrerschein.at

Suaugusiųjų švietimas ir Europos politika

Suaugusiųjų švietimas padeda:

- įgyvendinti Europos pažangaus, darnaus ir integracinio augimo strategiją (Europa 2020);
- ugdyti vertybes, kuriomis grindžiama Europos strategija, – teisingumą, socialinę sanglaudą, aktyvų pilietiškumą, o taip pat kūrybiškumą ir novatoriškumą;
- padidinti užimtumo lygį Europoje, sudarant galimybę nedirbantiems žmonėms įgyti darbui reikalingus įgūdžius ir kompetencijas arba patvirtinant neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatus;
- sumažinti žemo lygio pagrindinius įgūdžius (išsilavinimą) turinčių gyventojų, kuriems mokymasis visą gyvenimą yra žymiai sunkiau prieinamas, negu aukštesnį išsilavinimą turintiems, skaičių – šiuo metu 80 milijonų;
- pasiekti ES planuose numatytą rodiklį bent 20 milijonų sumažinti skurde ar ties skurdo riba esančių gyventojų skaičių.

FPadėdamas spręsti užimtumo, ūkio plėtros, skaitmeninės bendrosios rinkos, klimato kaitos, migra-

cijos ir kitas vidines bei globalias problemas, suaugusiųjų švietimas prisideda ir prie ES 2020, ir prie Junkerio plano įgyvendinimo. Be to, suaugusiųjų švietimas yra pagrindinė priemonė JT darbotvarkei 2030 įgyvendinti ir jos darnaus vystymosi tikslams pasiekti.

Taigi, kad sukurtume darnią, klestinčią ir taikią Europą, kuri būtų pajėgi sėkmingai spręsti ateities iššūkius, suaugusiųjų švietimas yra būtinas.

Leidėjas: Europos suaugusiųjų švietimo asociacija – EAEA
Į lietuvių kalbą išvertė: Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija
Maketavimas: Aura Vuorenrinne (EAEA)

This publication is produced with the financial support of the Finnish Ministry of Education and Culture.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

**EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS**

Mundo-J, Rue de l'Industrie 10, B-1000 Brussels
Tel. +32 2 893 25 22, eaea-office@eaea.org
www.eaea.org